

Arkivsak-dok. 24/03082-1
Saksbehandler Ida Marie Odsæter

Saksgang
Formannskapet 2023 - 2027
Bystyret 2023 - 2027

Møtedato
04.04.2024
18.04.2024

Sak nr.
31/24

Organisering av samarbeid med Fredrikstad kommune

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Fredrikstad kommune

Kommunedirektørens innstilling:

1. Det etableres en samarbeidsarena for kommunene Sarpsborg og Fredrikstad, for dialog om mulighetsrommet for interkommunalt samarbeid. Formålet med møteplassen skal være å belyse, diskutere og koordinere aktuelle samarbeidsområder mellom Sarpsborg og Fredrikstad kommuner.
2. Samarbeidsarenaen tillegges ingen formell myndighet eller budsjettmidler. Politiske saker om konkrete utredninger og tiltak fremmes parallelt til behandling i begge kommuner.
3. Kommunedirektørene deltar i møtene og forbereder temaer til diskusjon.
4. Kommunedirektørene avklarer en administrativ organisering av oppfølgingen av samarbeidet, og legger til rette for løpende administrativ dialog om aktuelle temaer og konkrete prosjekter.
5. Sarpsborg kommune oppnevner tre utsendinger med personlige vararepresentanter til samarbeidsarenaen.
6. Følgende tre utsendinger med personlige vararepresentanter oppnevnes til samarbeidsarena for kommunene Sarpsborg og Fredrikstad:
 - a. ordfører, med personlig vara:
 - b. varaordfører, med personlig vara:
 - c. opposisjonsleder, med personlig vara:

Vedlegg:

Saksprotokoll

, 14122023, Sak 109/23, Handlingsplan 2024 - 2027 med årsbudsjett 2024

Lenker:

[Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven\)](#)

[Lov om interkommunale selskaper \(IKS-loven\)](#)

[Lenke til behandling i Fredrikstad kommune](#)

[KS-Folkevalt-lederskap-og-kommunal-organisering-F41.pdf](#)

Sammendrag:

Bystyret vedtok ved behandling av handlingsplan og årsbudsjett at det skulle ses på muligheten for å inngå et langsiktig samarbeid med Fredrikstad med sikte på bedre og mer kostnadseffektive tjenester. Kommuneleken skisserer flere mulige samarbeidsformer der det gis formell myndighet til interkommunale organer, men det er også mulig å etablere et samarbeid uten å overføre myndighet. Kommunedirektøren anbefaler at det etableres en samarbeidsarena som drøfter og koordinerer aktuelle samarbeidsområder mellom kommunene, uten at det legges noen beslutningsmyndighet dit. Det innebærer at politiske saker om konkrete utredninger og tiltak fremmes til behandling i ordinære organer i begge kommuner. Kommunedirektøren i Fredrikstad fremmer sak med tilsvarende innstilling til sitt formannskap og bystyre.

Utredning:Bakgrunn

Ved behandling av handlingsplan 2024-2027 med årsbudsjett for 2024 (sak 109/23, 14.12.2023) vedtok bystyret en viljeserklæring til samarbeid med Fredrikstad kommune. Tilsvarende vedtak ble fattet av bystyret i Fredrikstad 7.12.2023 (sak 192/23). Formålet med erklæringen er å inngå et langsiktig samarbeid for å skape bedre og mer kostnadseffektive tjenester til kommunenes innbyggere. Kommunene skal vurdere alle sider av den kommunale virksomheten, og det skal etableres en felles styringsstruktur for dette samarbeidet.

Det er allerede dialog med Fredrikstad kommune om samarbeid på flere ulike områder, for eksempel vurdering av felles kjøkkendrift, barnevern, m.m. Denne saken handler om selve organiseringen av dette arbeidet, ikke om hvilke saker som skal løstes til dette samarbeidsorganet. Målet er å spare penger på å effektivisere tjenester eller samarbeide om tjenester.

Om kommunesamarbeid

Kommuneleken (§ 17-1) åpner for at kommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid. Interkommunalt samarbeid brukes om tilfeller der kommuner samarbeider med kommuner, fylkeskommuner med fylkeskommuner, eller kommuner med fylkeskommuner. I tillegg kan interkommunale selskaper (IKS) være med i interkommunale samarbeid som er organisert etter IKS-loven. Interkommunale samarbeid er altså oppgaveløsning på tvers av kommune- eller fylkesgrenser. Dette til forskjell fra situasjoner der kommuner løser oppgaver i sin egen organisasjon eller ved kjøp av tjenester.

Kommuneleken åpner for at et interkommunalt samarbeid skal foregå gjennom et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefellesskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til. Samarbeidsformene interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefellesskap og vertskommunesamarbeid reguleres av Kommuneleken. Interkommunale selskap reguleres av IKS-loven.

Det er ingen generelle begrensninger i hva kommuner kan samarbeide om, men det kan være enkeltbestemmelser som krever at kommunene må løse oppgavene innenfor egen driftsorganisasjon. Generelt har likevel kommuner stor frihet til å velge hva de vil samarbeide om. Kommunene kan samarbeide om utførelsen av tjenester eller andre felles oppgaver. For eksempel kan kommuner inngå samarbeid om driftsoppgaver, og om administrative tjenester som IKT, HR og kompetanseutvikling. Samarbeid kan dreie seg om forretningsmessig virksomhet, ha et ideelt formål, eller løse oppgaver som følger av lov, for eksempel innen beredskap, helse eller barnevern. Det kan også inngås rent politisk samarbeid, om samfunnsutviklingen innenfor et geografisk område.

Kommunen står ansvarlig for at innbyggerne får de tjenester de har krav på, både når det er kommunen som selv løser oppgavene, og når oppgaveløsningen er lagt til interkommunale samarbeidsorganer. Kommunen beholder også ansvaret for å oppfylle alle lovkrav, selv om kommunen velger å løse den gjennom interkommunalt samarbeid. Kommunen kan ikke delegere seg bort fra, eller organisere seg bort fra, ansvaret sitt.

Kommunene kan også velge å etablere andre typer samarbeidsarenaer, som ikke tillegges budsjettmyndighet eller annen beslutningsmyndighet. Det vil da være en arena for dialog, der saker som kommer ut av samarbeidet forutsettes behandlet på ordinær måte i begge kommuner.

Uavhengig av organisering, er det behov for et sekretariat som legger til rette for koordinering og god informasjonsflyt mellom partene. Kommunene kan alternere på sekretariatsansvaret, eller en kommune kan ha ansvaret fast mot at den andre kommunen bidrar med lønnsmidler til dette.

Ansattes representanter vil få en viktig rolle ved vurdering av aktuelle samarbeidsområder og i arbeidet med konkrete tiltak. Medvirkning fra tillitsvalgte og verneombud skal ivaretas i tråd med lov- og avtaleverket, og kommunenes egne retningslinjer for medvirkning.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren vurderer at IKS, vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefellesskap fungerer best der det skal samarbeides på ett spesifikt felt. I dette tilfellet handler det om å vurdere flere områder for samarbeid. På lengre sikt kan det resultere i både IKS-er og kommunalt oppgavefellesskap. Kommunedirektøren vurderer imidlertid ikke det som hensiktsmessig nå.

Det ønskede samarbeidet mellom Sarpsborg og Fredrikstad kommuner gjelder i denne fasen å legge til rette for dialog om mulige områder som kan egne seg for formelt samarbeid om oppgaveløsning. Det kan da være hensiktsmessig å etablere et samarbeidsorgan som kan fungere som en arena for dialog og koordinering av samarbeidet.

Politiske saker om konkrete samarbeidsforhold (mål, organisering eller enkelttiltak) utarbeides av kommunedirektørene, forankres uformelt på samarbeidsarenaen, og fremmes til parallell politisk behandling i hver av kommunene. Eventuelle konkrete samarbeidstiltak som besluttet i de to kommunene forutsettes organisert på mest hensiktsmessige måte, blant de alternativer som lovverket åpner for, og etter nærmere vurdering og avklaring i den enkelte sak.

Kommunedirektøren anbefaler at øverste politiske ledelse (ordfører og varaordfører) sammen med opposisjonsleder, er politiske representanter i dette samarbeidet. Dette er folkevalgte med sentrale posisjoner, noe som vil gi tyngde og legitimitet til arenaen.

De nevnte folkevalgte er frikjøpt på heltid eller tilnærmet på heltid. Kommunedirektøren anser at deltakelse i dette samarbeidet tilligger deres funksjoner, og at det derfor ikke utbetales møtegodtgjøring. Det gis tappt arbeidsfortjeneste ved behov, noe som primært vil være aktuelt hvis det er vararepresentanter som blir innkalt og møtene avholdes på et tidspunkt der vedkommende ikke er frikjøpt.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunedirektøren gis fullmakt til å avklare en administrativ organisering av oppfølgingen av samarbeidet i samarbeid med kommunedirektøren i Fredrikstad, og legger til rette for løpende administrativ dialog om aktuelle temaer og konkrete prosjekter

Behandling i Fredrikstad kommune

Det har vært dialog mellom kommunedirektørene i Fredrikstad og Sarpsborg kommuner i arbeidet med denne saken. Kommunedirektøren i Fredrikstad kommune har fremmet en sak med tilsvarende innstilling til politisk behandling i sitt bystyremøte i mars. Vedtaket fra denne behandlingen kan ettersendes.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Det vil være behov for noe ressurser til sekretariatsfunksjon. Legges denne til Sarpsborg vil det påløpe noe lønnsutgifter, legges den til Fredrikstad vil Sarpsborg dekke deler av utgiften. Dette er ikke kostnadsberegnet.

Et samarbeid kan videre føre til større volum på tjenesteproduksjonen, noe som legger til rette for mer hensiktsmessig drift av tjenesten. For noen tjenester vil et større befolkningsgrunnlag kunne gi innsparinger i form av spredning av kostnader på flere innbyggere, eller ved at svingningen i etterspørselen etter en tjeneste reduseres.

Miljø:

Ingen relevante konsekvenser.

Folkehelse:

Ingen relevante konsekvenser.